

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. برای میانگین جمع داده‌ها را بر تعداد تقسیم می‌کنیم، پس:

$$\bar{x} = \frac{1 + 3 + 5 + 8 + 11 + 13 + 15}{7} = 8$$

در نتیجه تنها ۳ داده از میانگین بیشترند. (۱۱، ۱۳ و ۱۵)

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

$$h = \left\{ (-1, 7), \left(\frac{m}{|m|}, m^2 - 2 \right), (1, -2) \right\}$$

در یک نگاه ممکن است بعضی‌ها تصور کنند که مؤلفه‌های اول متفاوتند و گزینه‌ی «۴» را انتخاب کنند، ولی با تعیین تکلیف $|m|$ داریم:

$$\left\{ \begin{array}{l} m \geq 0 \xrightarrow{|m|=m} h = \left\{ (1, 7), (1, m^2 - 2), (1, -2) \right\} \Rightarrow m^2 - 2 = -2 \\ \Rightarrow m = 0 \text{ غ ق ق } \left(\frac{m}{|m|} \text{ مخرج } \right) \\ m < 0 \xrightarrow{|m|=-m} h = \left\{ (-1, 7), (-1, m^2 - 2), (1, -2) \right\} \Rightarrow m^2 - 2 = 7 \\ \Rightarrow m^2 = 9 \Rightarrow \begin{cases} m = 3 \text{ غ ق ق} \\ m = -3 \text{ ق ق ق} \end{cases} \end{array} \right.$$

پس فقط یک مقدار ($m = -3$) قبول است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر یک جدول نشان‌دهنده‌ی تابع باشد، باید در ردیف x ‌ها عضو تکراری نداشته باشیم و در صورت تکرار، مؤلفه‌ی دوم نظیر آن‌ها باید با هم برابر باشند. چون در جدول $x = 2$ تکرار شده، پس:

$$a^2 - a = 0 \Rightarrow a(a - 1)(a + 1) = 0$$

چون مؤلفه‌ی دوم غیرتکراری تشکیل می‌شود. (به‌ازای $x = 0$ ، دو مقدار y به‌دست می‌آید).

$$a = 0 \quad \times$$

$$a = 1 \quad \checkmark$$

$$a = -1 \quad \checkmark$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

تعداد زلزله مقیاس نسبتی است، چون قابل شمارش است و ویژگی‌های مقیاس نسبی را دارد. گروه خونی افراد یک مقیاس اسمی است.

رتبه تیم‌ها در لیگ فوتبال یک متغیر کیفی و مقیاس آن از نوع ترتیبی است.

متغیر کیفی است و مقیاس آن ترتیبی است چون سه حالت دارد.

مقدار مطالعه به صورت (کم، متوسط، زیاد) متغیر کیفی ترتیبی است.

با توجه به نقاط برخورد نمودار و محورهای مختصات، دو نقطه از نمودار را داریم، $(-4, 0)$ و $(0, 2)$. به کمک این دو نقطه ضابطه‌ی تابع خطی را به دست می‌آوریم:

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} \Rightarrow m = \frac{2 - 0}{0 - (-4)} \Rightarrow m = \frac{1}{4}$$

توجه کنید برای به دست آوردن عرض از مبدأ نیازی به محاسبه نیست. زیرا خط محور y را در نقطه با عرض $y = 2$ قطع

کرده و پس از عرض از مبدأ برابر عدد ۲ است. بنابراین ضابطه به صورت $f(x) = \frac{1}{4}x + 2$ است. اکنون $f(-4)$ را

به دست می‌آوریم:

$$f(x) = \frac{1}{4}x + 2 \xrightarrow{x=-4} f(-4) = \frac{1}{4}(-4) + 2 \Rightarrow f(-4) = -1 + 2 = 1$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ۹۶ درصد داده‌ها در فاصله ۲ انحراف معیار از میانگین قرار دارند پس: $230 - 220 = 10$

معادل ۴ انحراف معیار است:

$$10 = 4\sigma \Rightarrow \sigma = \frac{10}{4} = 2.5 \Rightarrow \sigma^2 = (2.5)^2 = 6.25$$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ضابطه نمودار تابع خطی که از مبدأ می‌گذرد به صورت $y = ax$ می‌باشد که با مقایسه با

ضابطه تابع صورت سؤال نتیجه می‌گیریم که $4 + 2n = 0$ می‌باشد، لذا داریم:

$$f(x) = (2n + 1)x + 4 + 2n \xrightarrow{4+2n=0 \Rightarrow n=-2} f(x) = (2 \times (-2) + 1)x = -3x$$

پس ضابطه تابع به صورت $f(x) = -3x$ می‌باشد، حال تک تک گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

$$1) f(-2) = -3 \times (-2) = 6 \times$$

$$2) f(2) = -3 \times (2) = -6 \times$$

$$3) f(-1) = -3 \times (-1) = 3 \checkmark$$

$$4) f(1) = -3 \times (1) = -3 \times$$

پس گزینه ۳ صحیح است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تنها معیار گرایش به مرکز که از تغییرات بر روی تک‌تک داده‌ها تأثیر می‌پذیرد، میانگین

است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

$$\bar{x} = \frac{2 + 3 + 9 + 2m + 8 + m + 2 + 13 + 2}{8} = 6$$

$$\Rightarrow 39 + 3m = 48 \Rightarrow 3m = 9 \Rightarrow m = 3$$

$$\text{میانگین} = \frac{5+6}{2} = 5.5 \Rightarrow 2, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 13 \text{ داده‌های مرتب}$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

رابطه زوج مرتبی تابع به شکل زیر است:

$$\{(1, 2), (-2, 2), (-2, x), (3, x), (-4, x)\}$$

دو زوج مرتب $(-2, 2)$ و $(-2, x)$ مؤلفه اول برابر دارند، پس باید مؤلفه دوم برابر داشته باشند: $x = 2$.

$$\bar{x} = \frac{۱۶ + ۱۵ + ۱۳ + a + ۱۷ + ۱۴}{۶} = \frac{۷۵ + a}{۶} = ۱۵ \Rightarrow ۷۵ + a = ۹۰ \Rightarrow a = ۹۰ - ۷۵ = ۱۵$$

پس داده‌ها به صورت ۱۶، ۱۵، ۱۳، ۱۵، ۱۷، ۱۴ هستند.

مد داده‌ها عدد ۱۵ است. آن را حذف می‌کنیم و برای انحراف‌معیار را می‌یابیم:

$$۱۶, ۱۳, ۱۷, ۱۴ \Rightarrow \bar{x} = \frac{۱۶ + ۱۳ + ۱۷ + ۱۴}{۴} = \frac{۶۰}{۴} = ۱۵$$

$$\sigma^2 = \frac{(۱۶ - ۱۵)^2 + (۱۳ - ۱۵)^2 + (۱۷ - ۱۵)^2 + (۱۴ - ۱۵)^2}{۴} = \frac{۱ + ۴ + ۴ + ۱}{۴} = \frac{۱۰}{۴} = \frac{۵}{۲} = ۲/۵$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{۲/۵} \approx ۱/۶$$

$$x = \text{میانگین} + \text{انحراف معیار} = ۱۵ + ۱/۶ = ۱۶/۶$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. دانشجویان دانشگاه تهران (جامعه آماری) - عدد ۶۰ (اندازه‌ی جامعه) دانشجویان انتخاب

شده (نمونه تصادفی) - عدد ۵ (اندازه‌ی نمونه)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در گروه الف داده‌ی دورافتاده نداریم؛ پس شاخص مرکزی میانگین مناسب است. در گروه

ب داده‌ی دورافتاده داریم؛ پس شاخص پراکندگی دامنه‌ی میان‌چارکی مناسب است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. اگر انحراف معیار داده‌ها صفر باشد به معنی آن است که داده‌ها با هم برابرند:

$$x - ۱ = y - x = \frac{۱}{۳}y = ۱ \Rightarrow \begin{cases} x - ۱ = ۱ \Rightarrow x = ۲ \\ \frac{۱}{۳}y = ۱ \Rightarrow y = ۳ \end{cases}$$

پس داده‌ها به صورت زیر هستند:

$$۲, ۲ + ۱, ۶, ۲(۳), ۴, ۷ \Rightarrow ۲, ۳, ۶, ۶, ۴, ۷ \xrightarrow{\text{مرتب}} ۲, ۳, ۴, ۶, ۶, ۷$$

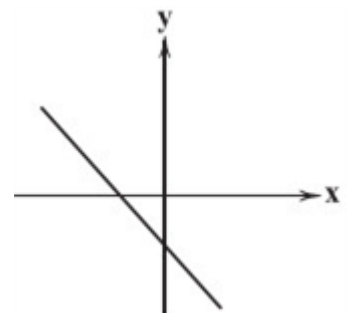
$$\Rightarrow \begin{cases} \text{مد} = ۶ \\ \text{میانه} = \frac{۴+۶}{۲} = ۵ \end{cases}$$

$$\text{اختلاف مد و میانه} = ۶ - ۵ = ۱$$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. عدد فرضی $m = -۲$ را انتخاب می‌کنیم:

$$\xrightarrow{m=-۲} y = -۲x + ۲(-۲) - ۱ \Rightarrow y = -۲x - ۵$$

این خط دارای شیب منفی و عرض از مبدأ منفی است و شکل کلی این خطوط به صورت مقابل است و مشاهده می‌شود از ناحیه‌ی اول عبور نمی‌کنند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. با توجه به نمودار سؤال، چون جهت سهمی به سمت بالا می‌باشد، بنابراین ضریب x^2 باید مثبت باشد، پس گزینه‌ی (۴) حذف می‌شود. این تابع از نقطه‌ی $(1, -1)$ می‌گذرد، یعنی اگر در گزینه‌های $x = 1$ را قرار دهیم، حاصل (همان y) باید -۱ شود.

$$۱) y = 2x^2 + 4x + 1 \xrightarrow{x=1} y = 2(1)^2 + 4(1) + 1 = 2 + 4 + 1 = 7 \times$$

$$۲) y = 2x^2 + 2x + 1 \xrightarrow{x=1} y = 2(1)^2 - 2(1) + 1 = 2 - 2 + 1 = 1 \times$$

$$۳) y = 2x^2 - 4x + 1 \xrightarrow{x=1} y = 2(1)^2 - 4(1) + 1 = 2 - 4 + 1 = -1 \checkmark$$

حتی می‌توانستیم طول رأس سهمی $x_S = -\frac{b}{2a}$ را نیز چک کنیم که باید $x_S = 1$ به دست آید:

$$۱) x_S = \frac{-4}{2(2)} = -1 \times$$

$$۲) x_S = \frac{-(-2)}{2(2)} = \frac{2}{4} = \frac{1}{2} \times$$

$$۳) x_S = \frac{-(-4)}{2(2)} = \frac{4}{4} = 1 \checkmark$$

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ۱۷

$$y = (x - 3)^2 - 4$$

برای یافتن محل تلاقی سهمی با محور x ها کافی است در معادله‌ی داده‌شده به جای y عدد صفر را قرار دهیم:

$$0 = (x - 3)^2 - 4 \Rightarrow (x - 3)^2 = 4 \Rightarrow x - 3 = \pm \sqrt{4}$$

$$\Rightarrow x - 3 = \pm 2 \Rightarrow \begin{cases} x - 3 = 2 \Rightarrow x = 2 + 3 = 5 \Rightarrow A(5, 0) \\ x - 3 = -2 \Rightarrow x = -2 + 3 = 1 \Rightarrow B(1, 0) \end{cases}$$

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. جملات گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ درست هستند. گزینه‌ی ۳ نادرست است؛ زیرا، مرسوم‌ترین ابزار گرفتن اطلاعات از مردم، پرسش‌نامه است. ۱۸

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. زمان یک متغیر کمی فاصله‌ای است، زیرا با عدد مشخص می‌شود و زمان صفر (ساعت صفر) به معنای نبود ساعت نیست. مزه‌ی غذاها قابل اندازه‌گیری نیستند و با اسم‌های مختلف (شیرین، ترش، تند و ...) بیان می‌شوند، که این اسم‌ها ترتیبی ندارند، بنابراین مزه‌ی غذا متغیر کیفی اسمی است. ۱۹

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. پارامتر ثابت و آماره متغیر است. ۲۰

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی» از ویژگی‌های ادبی و «رواج هجو در شعر» از ویژگی‌های فکری این دوره است. ۲۱

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. هر دو مورد این گزینه، از ویژگی‌های نثر این دوره هستند. تشریح سایر گزینه‌ها: ۲۲

گزینه‌ی «۱»: مورد اول، ویژگی نثر و مورد دوم، ویژگی زبانی شعر سده‌ی پنجم و ششم است.

گزینه‌ی «۲»: هر دو مورد، از ویژگی‌های فکری شعر سده‌ی پنجم و ششم هستند.

گزینه‌ی «۴»: مورد اول، ویژگی نثر دوره‌ی سامانی و دومی، ویژگی نثر دوره‌ی غزنوی و سلجوقی است.

- تحول روحی و معنوی سنایی آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید.
- از شاعران حوزهٔ عراق عجم، جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. متن سؤال، ویژگی‌های نثر فنی را دارد که دوران رواجش، قرن ششم هجری است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. دو مورد ذکر شده در گزینه‌ی (۲) مربوط به نثر این دوره نیست. (از ویژگی‌های نثر دوره‌ی سامانی‌اند.)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. متن سؤال با توجه به ویژگی‌هایی چون کوتاهی جملات، بهره‌گیری کمتر از لغات عربی، تکرار و ... به مختصات سبک نثر سامانی نزدیک است که کتاب «التفهیم» نیز از نمونه‌های آن است. سایر گزینه‌ها از نمونه‌های نثر دوره‌ی غزنوی و سلجوقی‌اند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. لشکرکشی‌ها و فتوحات غزنویان، گرایش شاهان در جلب عالمان و ادیبان به دربار، و توسعه‌ی مدارس و مراکز تعلیم، از عوامل مهم پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم‌اند.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در سده‌های پنجم و ششم، در شمال غرب ایران دسته‌ای از شاعران ظهور کردند که کار آنان در ادب فارسی، تازگی داشت و خاقانی جزو این دسته است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. دوره‌ی رواج نثر فنی قرن ششم هجری است و نخستین نمونه‌ی آن، کتاب «کلیله و دمنه» از ابوالمعالی نصرالله منشی است که در اواسط نیمه‌ی اول قرن ششم (سال ۵۳۶ ه.ق) تألیف شد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. خواجه عبدالله انصاری شیوه‌ی نثر موزون را به کمال رساند، طوری‌که می‌توان آثار او را سرآمد همه‌ی نثرهای موزون فارسی به شمار آورد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. کشف‌الاسرار و عُدَّة‌الابرار: ابوالفضل میبُدی

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در این گزینه واژه‌ی «قاتل» در معنی کُشنده برای غیرانسان (زهر) به کار رفته است. در سایر گزینه‌ها کاربرد «قاتل» در مورد انسان است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. «یارست» در این گزینه صرف «فعل یارستن» است و در معنی «توانایی داشتن» به کار رفته، اما در سایر گزینه‌ها «یارست» عبارتی است مرکب از دو واژه‌ی «یار» و «است».

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. گازر: رخس شوی

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. «الهی‌نامه» اثر عطار نیشابوری است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ویژگی اصلی نثر خواجه عبدالله انصاری، به کارگیری سجع‌های ساده است. در عبارت گزینه‌ی ۴ سجع به عنوان اصلی‌ترین آرایه‌ی سخن، خودنمایی می‌کند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. این متن، از استعارات فراوانی استفاده کرده است تا تبدیل روز به شب را تصویر بکشد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. «حذف افعال به قرینه» از ویژگی‌های عمده‌ی نثر فارسی در این دوره است. نویسندگی نخستین نمونه‌ی نثر فنی (کلیله و دمنه)، نصرالله منشی است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) سود سرمایه‌ی عمرم وصال او [بودی]

۲) گویند روی زیبا مرهم دل‌های خسته است و کلید درهای بسته [است]

۴) دیگر قوی [بود]

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. برخی از شاعران از مدح شاهان و انتساب به دربارها پرهیز می‌کردند. ناصرخسرو، از شاعران آغاز این دوره، به سبب پایبندی به اعتقادات خاص دینی از دربارها کناره می‌گرفت. پس از او، سنایی هم - که ابتدا مدیحه‌گوی بود - در دوره‌ی دوم از حیات شعری خود، به سیر و سلوک معنوی پرداخت.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

کشف‌الاسرار و عُدَّة‌الابرار: ابوالفضل میبُدی

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

«آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان» از ویژگی‌های اصلی نثر این دوره است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در نیمه‌ی قرن پنجم با دوره‌ی بلوغ نثر فارسی مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم آن‌را در حال پختگی و کمال می‌یابیم.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. این گزینه مربوط به سده‌های پنجم و ششم است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. زبان فارسی در پی لشکرکشی‌های متعدد محمود غزنوی به هند راه یافت.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

تاریخی بلعمی، ترجمه‌ی تفسیر طبری و التفهیم از آثار مربوط به سده‌ی چهارم هجری هستند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. الهی‌نامه: عطار نیشابوری

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. گزینه‌ی (۳) از ویژگی‌های زبانی شعر قرن پنجم و ششم است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در این دوره، پدیده‌های عمده‌ای برای زبان فارسی رخ نموده است، از جمله:

* گسترش فارسی دری و آمیزش آن با کلمات و لغات نواحی مرکزی و غربی ایران

* در آمیختن زبان فارسی با مفردات و ترکیبات زبان عربی

* آمیختگی با واژه‌ها، نام‌ها و لقب‌های غیر رایج در عصر غزنوی و سلجوقی

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با ساطیر بود. یکی از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب، تحولات هویتی است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بخش‌های مختلف جهان اسلام و از جمله ایران در تاریخ اسلامی خود با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف مواجه شده است. جهان اسلام طی سده‌های مختلف یا مانند آنچه در جنگ‌های صلیبی گذشت، به دفع مهاجمان پرداخت یا مانند آنچه در حمله‌ی مغول رخ داد، مهاجمان را درون خود جذب و هضم کرد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. نویسندگان و متفکران ایرانی از دهه‌ی سی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری با عناوین «غرب‌زدگی»، «بازگشت به خویشتن»، «خدمات متقابل اسلام و ایران» و «فطرت» را تدوین کردند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هویت فرهنگی جوامع اسلامی از نظر مستشرقان و تاریخ‌نگاران غربی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه هویتی سکولار و دنیوی است که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌گردد. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی، امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.
الف) ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیری توحیدی از هویت خویش دست یافتند.
ب) حیات معنوی اسلام، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است.
ج) زبان فارسی به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده‌ی زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت‌های اجتماعی متفاوتی داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.
در دیدگاه مستشرقان هویت فرهنگی جوامع سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود. ایرانیان در حمله‌ی مغولان، مهاجمان را درون خود هضم و جذب کردند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی، امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند.
هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. روایتی از این هویت را می‌توان در شاهنامه‌ی فردوسی دید.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هویت فرهنگی هر جامعه بر مدار عقاید و ارزش‌های اجتماعی کلان آن جامعه شکل می‌گیرد. پیدایش خاطره‌ی جمعی در گذر زمان متراکم و مستحکم می‌شود و بعد تاریخی هویت جامعه را می‌سازد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند.

زبان فارسی، به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. هویت ایرانی در پیش از ظهور اسلام هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. روایتی از هویت ایرانیان (ایرانیان پیش از اسلام) در شاهنامه فردوسی آمده است. در آن جهان اجتماعی، اقوام مختلف با هویت اجتماعی متفاوت، در عقاید و ارزش‌های زرتشتی هویت فرهنگی واحد پیدا می‌کردند.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی، پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی و پذیرش برخی لایه‌های آن، بدون این‌که به جهان اسلام بپیوندد، تحولات هویتی پیدا کرد.

ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند. عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام، ایران را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت بخشی از هویت جهان اسلام درآمد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. جهان‌های اجتماعی‌ای که براساس فطرت انسان شکل نگرفته‌اند و از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند، مانع از آن می‌شوند که انسان‌ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند. در این جهان‌های اجتماعی، انسان‌ها از حقیقت خود و هستی دور می‌مانند. تصویری که از انسان ارائه می‌شود، سرابی از حقیقت است.

در ایران، همواره اقوام مختلفی زندگی کرده‌اند. هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. روایتی از این هویت را در شاهنامه ی فردوسی می‌توان دید. اقوام مختلف ایرانی با آن‌که هویت‌های اجتماعی متفاوتی داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.

قرآن کریم فراموش کردن خداوند را سبب فراموشی انسان از خود می‌داند.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود. این هویت در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی، امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند.

بنابراین هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه مستشرقان چند ویژگی دارد: ۱- سکولار و دنیوی ۲- محدود به ابعاد تاریخی و جغرافیایی ۳- قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی

جامعه‌ی ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثرگذار است، به صورت قلب تپنده‌ی بیداری اسلامی درآمد.

حیات معنوی اسلام، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب نیز گسترده است و نظریه‌پردازان غربی را که طی قرن بیستم، سکولاریسم و دنیوی شدن را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند، به تأمل و بازبینی نظریات پیشین خود فراخوانده است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. این زبان به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده‌ی زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام، مرزهای امپراتوری‌های گورکانی و عثمانی را درنوردید.

«مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام» ← «فراتر رفتن زبان فارسی از محدوده‌ی زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی»

حکیمان و شاعرانی چون مولوی، سعدی، حافظ و ... خدمات بی‌نظیری انجام دادند که موجب گسترش زبان فارسی در جهان اسلام شد.

«خدمات بی‌نظیر شاعرانی چون مولوی، سعدی و حافظ» ← «گسترش زبان فارسی در جهان اسلام»
ایرانیان مسلمان معارف و هنرهای تولید کردند که سایر مسلمانان برای دستیابی به آن‌ها، نیازمند آموختن زبان فارسی بودند.

«تولید معارف و هنرهای توسط ایرانیان مسلمان» ← «نیازمندی سایر مسلمانان به آموختن زبان فارسی»

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. گریه: القَطُّ (رَدّ گزینه‌های ۲ و ۴) [«البَطُّ» یعنی «اردک، مرغابی»] / لیس می‌زند: یَلْعُقُ (رَدّ گزینه‌ی ۴) [«کان ... یَلْعُقُ» معادل «ماضی استمراری» و به معنی «لیس می‌زد» است.] / زخمش: جَرَحَ (رَدّ گزینه‌های ۲ و ۴) [مفرد است، در حالی که «جروح» جمع و به معنی «زخم‌هایش» است.] / چندین بار: عَدَّةَ مَرَّاتٍ (رَدّ گزینه‌های ۲ و ۳) [«مَرَّاتٍ عَدِیدَة» یعنی «بارهای زیادی»] / با زبانش: بِلِسَانِهِ (رَدّ گزینه‌های ۲ و ۳) [ضمیر آن نیامده است.] / تا بهبود یابد: حَتَّى یَلْتَمِّمَ (رَدّ گزینه‌های ۳ و ۴) [فعل است، در حالی که «لالتیامه» اسم و به معنی «برای بهبودی آن» است.]

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ترجمه کلمات مهم: نَعْرِفُ: می‌شناسیم / بِ: با / تُشَاهِدُ: [که] مشاهده کند / اِتِّجَاهِینِ: دو جهت

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «تستطیع» ترجمه نشده است - نگاه می‌کند («أَنْ تَشَاهِدَ» باید به شکل مضارع التزامی ترجمه شود نه مضارع اخباری)
۲) شناخته می‌شود (ص: می‌شناسیم) - «تستطیع» ترجمه نشده.
۴) برای (ص: با) - نگاهش که عجیب است (ص: نگاه عجیبش) - چندین جهت (دو جهت، «اِتِّجَاهِینِ» مثنی است.)

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. ربّما: شاید، چه بسا (رَدّ گزینه‌ی ۲) [«قَطْعاً» ترجمه‌ی درستی برای آن نیست.] / اُن یستعینَ بـ...: از ... یاری بجوید، از ... کمک بگیرد (رَدّ گزینه‌های ۱ و ۳) [«از ... استفاده کند» ترجمه‌ی درستی برای آن نیست.] / المعجزات البحریّة: معجزات دریایی (رَدّ گزینه‌های ۱ و ۲) [«دریا» اشتباه است.] / إِنْارَة: نورانی کردن، روشن کردن (رَدّ گزینه‌های ۲ و ۳) [«نورانی شدن» ترجمه‌ی درستی برای آن نیست.]

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ۱) بعد از اینکه علوم قرآنی را فراگرفت، به یادگیری پزشکی پرداخت. (درست)
۲) هنگامی که پزشکی و علوم طبیعی را فرا گرفت به ادبیات علاقه پیدا کرد. (نادرست) [پزشکی و علوم طبیعی و الهی را بعد از سایر علوم فراگرفت].

۳) وی هنگامی به علم پزشکی علاقه پیدا کرد که ریاضی و جبر را می‌دانست. (نادرست)

۴) به مناطقی مختلف برای به دست آوردن علوم در مراکز آنها رفت. (درست)

ترجمه‌ی متن:

شیخ‌الرئیس ابن‌سینا همان پزشک مشهور و فیلسوف بزرگ است. او به کشورهایی که مراکز علم به‌شمار می‌آمدند سفر کرد و به علوم مختلف، به ویژه علوم قرآنی، ادبیات، ریاضی، جبر و فقه مشغول شد و بعد از آن به علم پزشکی و علوم طبیعی و الهی علاقه پیدا کرد. دانشمندان زیادی نزد وی آمدند و از وی فنون پزشکی و درمان‌هایی را که از تجربه به دست آورده بود، می‌گرفتند. گفته می‌شود وی در مدت اشتغالش در به دست آوردن علوم حتی یک شب را کامل خوابیده است و کاری به جز مطالعه نداشته است. از جمله تألیفات وی کتاب «شفا» در فلسفه و کتاب «قانون» در پزشکی است. همچنین کتاب‌های دیگری نیز در علوم و فنون مختلف دارد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ۱) وظیفه‌ی ماست که در به دست آوردن علوم زمانه‌ی خود بیشتر و بیشتر تلاش کنیم. (درست)

۲) ابن‌سینا فقط پزشک نبود، بلکه او فیلسوف و ادیب نیز بود. (درست)

۳) دانشمندان برای یادگیری علوم مختلف نزد ابن‌سینا می‌آمدند. (نادرست) [در متن آمده که دانشمندان فقط برای یادگیری فنون پزشکی و درمانی نزد وی می‌آمدند].

۴) ابن‌سینا به مرکزهای علمی زیادی در کشورهای مختلف سفر می‌کرد. (درست)

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. «کثیرون» منصوب به فتحه نیست، بلکه مرفوع به «واو» است و نقش آن «صفت» برای علماء (فاعل) است که به تبعیت از آن مرفوع شده است. [توجه: جمع‌های مذکر سالم وقتی «ون» داشته باشد، همیشه مرفوع به «واو» هستند!]

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

در این گزینه «المواطنین» مفعول است و چون جمع مذکر سالم است، منصوب بالياء مناسب آن است. بررسی سایر گزینه‌ها:

«الدّلافین» و «المساکین» جمع مذکر سالم نیستند بلکه جمع مکسرند و حرف «ی» در آنها علامت اعراب نیست. «سبعین» در گزینه‌ی ۲ هم مضاف إلیه و مجرور است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

در ترکیب «کَلَّ مَنْ»، «کَلَّ» مضاف و «مَنْ» مضاف إلیه است! بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «مَنْ» مجرور بحرف جرّ «إلی» است!

۲) مفعول فعل «رأینا» است! (دیدیم کسی را که ...)

۳) «أولئک» مبتدا و «مَنْ» خبر است! (آنها کسانی هستند که ...)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: چهار قسمت — یک چهارم / مسلمانان می‌باشند — از مسلمانان هستند

گزینه ۲: گریه زبانش — زبان گریه

گزینه ۴: برای فرزندش — برای او، برایش

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تَعَلَّمَ: اسم و مبتدا، مِنْ أَهَمِّ: جار و مجرور در نقش خبر [یاد گرفتن درس‌ها، از مهم‌ترین کارهای دانش‌آموز است]. نقش «تَعَلَّمَ» در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: فعل امر: «یاد بگیر» / گزینه ۲: مجرور به حرف جَرّ / گزینه ۴: فعل ماضی: «یاد گرفت»

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. رَجُلٌ: «مبتدا» / «يَرِجَعُونَ»: خبر (پس جمله، اسمیه است). بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: با توجه به «يُطَالَعُ» جمله، فعلیه محسوب می‌شود.

گزینه ۳: «أَجِبْ: دوست دارم» فعل است و جمله، فعلیه می‌باشد. چون با فعل شروع شده است.

گزینه ۴: «أُذَكِّرُ: یاد کن» فعل است و جمله، فعلیه می‌باشد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در این گزینه «تدریس» مضاف، «المعلّم» مضاف‌الیه و «الجديد» صفت است و هیچ اسمی هم مضاف و هم موصوف نیست. در گزینه‌ی «۱» «جذوة»، در گزینه‌ی «۲» «عباد» و در گزینه‌ی «۳» «شباب» هم مضاف و هم موصوف هستند.

نکته‌ی مهم درسی: ترکیب وصفی اضافی در عربی به دو شیوه‌ی زیر می‌آید:

«اسم بی «ال» + ضمیر متصل + اسم «ال» دار»

«اسم بی «ال» + اسم معرفه + اسم «ال» دار»

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

«هم‌میهنان تلاش می‌کنند»: يحاول المواطنون، يسعى المواطنون، المواطنون يحاولون (رد گزینه‌ی «۴») / «در زمینه‌های مختلف»: في المجالات المختلفة (رد گزینه‌ی «۱») / «برای آباد کردن»: لإعمار (رد گزینه‌های «۳ و ۴») / «أعمار: عُمرها» «کشور»: البلاد (رد گزینه‌ی «۴») / «امیدوارانه»: راجيين، آملين (نقش حال را دارد، نه صفت — رد گزینه‌ی «۳») نکات مهم درسی:

۱- فعل در ابتدای جمله به صورت مفرد می‌آید، حتی اگر فاعل آن یک اسم متّنی یا جمع باشد.

۲- عموماً در برگرداندن جملات فارسی به عربی، نباید مصدر را به صورت فعل بیاوریم («آباد کردن» مصدر است در حالی که «يعمرون» فعل است).

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «تَتَكَلَّمُ» فعل مضارع از باب تَفَعَّل است که بر وزن «تَتَفَعَّل» می‌آید، همچنین «مُعَيَّنَة» اسم مفعول به معنی «تعیین‌شده، مشخص‌شده» است، پس باید روی عین الفعل خود حرکت فتحه داشته باشد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

الحافِلَتَانِ (— الحافِلَتَيْنِ، اسمی مثنی است و مجرور به حرف جَرّ (ب)، بنابراین نشانه‌ی حرف جَرّ آن «ین» است).

در این گزینه، «الأبوين» اسم مثنی است که در نقش مضاف‌الیه آمده و مجرور به علامت «یاء» می‌باشد. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: «المسلمین و مظلومین» جمع مذکر سالم هستند، ولی به ترتیب صفت و حال و دارای اعراب منصوب می‌باشند.

گزینه‌ی «۲»: در این گزینه اسم مثنی یا جمع مذکر سالم وجود ندارد.

گزینه‌ی «۳»: «الإیرانیین» جمع مذکر سالم است، ولی اسم «إِنَّ» و منصوب به علامت «یاء» می‌باشد. نکات مهم درسی:

هرگاه اسم‌های مثنی یا جمع مذکر سالم، در نقش مجروری (مثلاً مضاف‌الیه، مجرور به حرف جر) قرار بگیرند، به‌جای کسره «َ» علامت «ین» در آخر آن‌ها می‌آید، در این حالت می‌گوییم علامت مجرور بودنشان، حرف «یاء» (ی) است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. معنی عبارت: «هرکس چیزی بخواهد و تلاش کند، [آن را] می‌یابد.»

مفهوم عبارت سؤال و بیت «۱» «لزوم سعی و تلاش برای رسیدن به نتیجه و هدف» است. بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) مؤثر دانستن توفیق الهی برای رسیدن به نتیجه، نه تلاش خود

۳) بی‌نتیجه ماندن سعی و تلاش شاعر

۴) سپری شدن دوره‌ی سعی و تلاش برای شاعر

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در این گزینه، اسم «مبنی» وجود ندارد. «هَل» هر چند «مبنی» است، ولی «حرف» است و

«اسم» نیست. سایر اسم‌های «أی، صناعة، ایرانیّة، سائحین، کثیرین» همگی «معرب» هستند.

در سایر گزینه‌ها به‌ترتیب، «کیف»، «ما» در «مِمّا» و «أینَ (کجا)» اسم «مبنی» هستند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در این گزینه، «المتفرّجین» نقش «مضاف‌الیه» را دارد و مجرور به «یاء» است و درست

نوشته شده است. خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱) «المتفرّجین» نقش «مبتدا» را دارد، لذا باید «مرفوع» باشد و به صورت «المتفرّجون» نوشته شود.

۳) «المتفرّجین» نقش «خبر» را برای «هؤلاء (مبتدا)» دارد، لذا باید «مرفوع (المتفرّجون)» باشد.

۴) «المتفرّجین» نقش «فاعل» را برای فعل «نَزَلَ» دارد، لذا باید «مرفوع (المتفرّجون)» باشد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. با توجه به معنای فعل «شَجَّعْنَا: تشویق کردیم» می‌فهمیم که در جای خالی مفعول

می‌خواهیم و می‌دانیم که مفعول، منصوب است. (رد گزینه‌های ۱ و ۴). ضمناً «الکسول» صفت کلمه‌ای است که باید

انتخاب کنیم و با توجه به مفرد بودن «الکسول» باید اسمی را در جای خالی قرار دهیم که مفرد است. (رد گزینه‌ی ۲)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. داریوش بزرگ، در جریان لشکرکشی به هندوستان، وقتی به رود سند رسید، یکی از اهالی

آسیای صغیر به نام اسکیلاکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد. وی مسیر رود سند را تا اقیانوس هند ادامه داد و

سپس با عبور از دریای سرخ به مصر رسید. در نتیجه‌ی این سفر، برای نخستین بار، مسیر دریایی میان هند و مصر

شناسایی شد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. چینیان تا قرن‌ها، فنون تولید ابریشم را از مردم دیگر کشورها مخفی نگه داشتند، اما

سرانجام ایرانیان و رومیان توانستند به این فنون پی ببرند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. آموزه‌های زرتشت با تشویق مردم به کشت‌وکار، تأثیر بسزایی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبنی به زندگی مبتنی بر کشاورزی داشت.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «بیشتر زمین‌های کشاورزی و حتی گله‌های دام، متعلق به شاه، خاندان شاهی، مقام‌های حکومتی، اشراف، روحانیون بزرگ و متولیان معبد‌ها و با آتشکده‌ها بود.

گزینه ۲: «در زمان حکومت ساسانیان برای پیشرفت کشاورزی، یکی از مقام‌های عالی‌رتبه‌ی دربار که عنوان واستریوشال‌سالار داشت، رئیس روستاییان و کشاورزان به‌شمار می‌رفت.

گزینه ۴: «در عصر باستان بر اثر گسترش راه‌ها و توسعه‌ی تجارت، کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در سرتاسر قلمرو پنهان سلسله‌های ایران معمول شد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در عصر باستان، کشاورزی اساس زندگی اقتصادی ایرانیان بود. بیشتر مردم کشاورز بودند و روستاییان عمده‌ی جمعیت ایران را تشکیل می‌دادند.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هخامنشیان به منظور تشویق به کشاورزی، افرادی را که زمین‌های بایر را آباد می‌کردند تا پنج نسل، از پرداخت مالیات معاف می‌کردند.

۲) واستریوشال‌سالار در عصر ساسانی عهده‌دار مسئولیت گردآوری مالیات‌های بخش کشاورزی بود.

۴) خراب شدن آب‌بند‌ها و سدها در اواخر دوره‌ی ساسانیان، یکی از عوامل ضعف و انحطاط آنان شد و ضربه‌ی سنگینی بر اقتصاد آنان وارد آورد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. سیراف از جمله بندرهای مهم خلیج‌فارس بود که به گفته‌ی مورخان، اهالی آنجا در دریانوردی و صیادی مهارت زیادی داشتند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. داریوش بزرگ هخامنشی در جریان لشکرکشی به هندوستان یکی از اهالی آسیای صغیر را مأمور کشف راه‌های آبی کرد و این اقدام باعث شد که مسیر دریایی میان هند و مصر کشف شود.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. داریوش بزرگ، پادشاه هخامنشی در جریان لشکرکشی به هندوستان، وقتی که به رود سند رسید، یکی از اهالی آسیای صغیر به نام اسکیل‌اکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد. وی مسیر رود سند را تا اقیانوس هند ادامه داد و سپس با عبور از دریای سرخ به مصر رسید. در نتیجه‌ی این سفر، برای نخستین بار مسیر دریایی میان هند و مصر شناسایی شد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در عصر باستان بیشتر کشاورزان ایران بر روی زمین‌های متعلق به بزرگان کار می‌کردند و سهمی از محصول را دریافت می‌کردند. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) بیشتر زمین‌های کشاورزی و حتی گله‌های دام، متعلق به شاه، خاندان شاهی، مقام‌های حکومتی، اشراف، روحانیان بزرگ و متولیان معبد‌ها و یا آتشکده‌ها بودند. آنها غالباً در شهرها زندگی می‌کردند و از طریق نمایندگان خود، املاکشان را اداره می‌کردند و یا اجاره می‌دادند.

۳) روستاییان در کنار فعالیت‌های کشاورزی، معمولاً تعدادی دام، شامل گوسفند، بز، گاو، اسب و شتر پرورش می‌دادند.

۴) شمار معدودی از کشاورزان قطعه زمین کوچکی داشتند، اما بیشترشان فاقد زمین بودند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در دوره‌ی هخامنشیان سکه‌های طلائی و نقره‌ای ضرب می‌شد ولی در دوره‌ی ساسانی و اشکانی، سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری راه باز کرد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. رد گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۲: ضرب سکه‌ها از نظر جنس قوانینی داشت؛ ضرب سکه‌های طلا در انحصار پادشاهان بود و حکام محلی نمی‌توانستند چنین سکه‌هایی ضرب کنند.

گزینه‌ی ۳: حاکمان ایالات می‌توانستند با اجازه‌ی پادشاه، سکه‌ی نقره ضرب کنند.

گزینه‌ی ۴: در دوره‌ی ساسانیان و اشکانیان سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقه وسیعی کاربرد یافت.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

الف) ساسانیان — سرزمین، خوره، تسوگ و رستاک

ب) عباسیان — ۳۱ ایالت

ج) قاجاریه - زندیه - افشاریه - صفویه — ایالت، ولایت، بلوک و قصبه

د) سلوکیان — ۷۲ بخش

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. استانداری زیر نظر وزارت کشور است و مستقیماً تحت حاکمیت پایتخت است و بقیه موارد هریک زیر شاخه‌ی دیگری است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در تعریف بخش و دهستان واژه‌های مکان، روستا و مزرعه، به صورت اشتراکی به کار رفته است اما در بخش به وجود شهر اشاره دارد که در دهستان چنین چیزی وجود ندارد چون دهستان خود از به هم پیوستن چندین روستا شکل می‌گیرد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در سال ۱۳۷۲ طرح اولین استان جدید به نام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز به‌ترتیب اضافه شدند.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. تقسیمات کشوری در ایران، متناسب با موقعیت و زمان، تغییر می‌یابد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بخش محدوده‌ی جغرافیایی معینی است که از به هم پیوستن چند دهستان همجوار تشکیل می‌شود.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

الف) در دوران سلوکیان، کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد.

ب) کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری در دوره‌ی ساسانیان، رستاک نام داشت.

ج) در زمان هخامنشیان، کشور به ۳۰ شهریه تقسیم شد.

د) در دوره‌ی عباسیان، ایران دارای ۳۱ ایالت بود.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در دوره‌ی قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.

شهرستان از به هم پیوستن چند بخش هم‌جوار تشکیل شده است و توسط فرماندار اداره می‌شود.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تقسیمات سیاسی متناسب با موقعیت و زمان، تغییر می‌یابد.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در سال ۱۳۱۶، ایران به ۱۰ استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

دوران هخامنشیان ← ۳۰ شهر دوران سلوکیان ← ۷۲ بخش دوران عباسیان ← ۳۱ ایالت

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. تنوع خدمات و شمار جمعیت در چند روستا از دهستان و بخش کم‌تر است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اگر استدلال را به‌صورت استاندارد بازنویسی کنیم، به‌شکل زیر می‌شود:

- هر استادی دارای شاگرد است.

- هر شاگردی دارای استاد است.

پس هر استادی دارای استاد است.

در نتیجه این قیاس اصلاً حد وسط ندارد و نامعتبر است. (تأیید گزینه‌ی «۴»)

از آن‌جایی که این استدلال اصلاً حد وسط ندارد، بنابراین تعیین شکل آن اساساً منتفی است، چون تشخیص شکل قیاس براساس جایگاه حد وسط صورت می‌گیرد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

نکته‌ی «۱»: شرایط سه‌گانه‌ی اعتبار قیاس [علاوه بر نداشتن مغالطه‌ی عدم تکرار حد وسط و رعایت قانون نتیجه‌ی قیاس] عبارت‌اند از:

اولاً حداقل یکی از مقدمات موجب باشند (یعنی یا هر دو موجب یا یکی موجب و دیگری سالبه باشد).

ثانیاً حد وسط حداقل در یکی از مقدمات دارای علامت مثبت باشد (یعنی یا در هر دو دارای علامت مثبت باشد یا در یکی دارای علامت مثبت و در دیگری دارای علامت منفی باشد).

ثالثاً هر کدام از موضوع یا محمول که در نتیجه علامت مثبت دارند، در مقدمات نیز علامت مثبت داشته باشند (یعنی

اگر موضوع و محمول نتیجه علامت منفی داشتند، دیگر نیازی به بررسی این شرط نیست).

حال باید به بررسی اعتبار استدلال موجود در صورت سؤال بپردازیم.

یکی از مقدمات موجب و دیگری سالبه است، پس شرط اول را دارد. حد وسط در مقدمه‌ی اول دارای علامت مثبت و در مقدمه‌ی دوم دارای علامت منفی است، پس شرط دوم را نیز دارد. مفهوم قرار گرفته در جایگاه محمول در نتیجه دارای علامت مثبت است، درحالی که همان مفهوم در مقدمه‌ی دوم در جایگاه موضوع قرار گرفته و دارای علامت منفی است. در صورتی که باید دارای علامت مثبت می‌بود. پس شرط سوم برقرار نیست و قیاس نامعتبر است. بنابراین پاسخ تست، گزینه‌ی «۱» می‌باشد.

نکته‌ی «۲»: مهم است که بدانیم اعتبار یا عدم اعتبار قیاس، مربوط به صورت و شکل قیاس، یعنی قرارگیری یا عدم

قرارگیری مقدمات در کنار همدیگر براساس قواعد منطقی است. بنابراین، می‌توان حالاتی را تصور کرد که صورت یک قیاس نامعتبر باشد درحالی‌که در نهایت، نتیجه‌ی صادقی را به ما تحویل دهد و از این‌جا می‌فهمیم که صدق نتیجه‌ی قیاس، تأثیری در معتبر شدن آن ندارد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. قیاسی معتبر است که شرایط اعتبار را داشته باشد. شرایط اعتبار عبارت‌اند از:

۱- حداقل یکی از مقدمات موجب باشد.

۲- حد وسط حداقل در یکی از مقدمات علامت + داشته باشد.

۳- هر کدام از اجزای نتیجه که علامت + داشته باشد، باید در مقدمات نیز علامت + داشته باشد.

برای حل چنین سؤالاتی در ابتدا مقدمه را مشخص می‌کنیم که آیا مقدمه‌ی اول است یا دوم؟ از موضوع نتیجه متوجه می‌شویم که مقدمه‌ی مطرح‌شده در صورت سؤال، مقدمه‌ی اول می‌باشد.

اگر مقدمه‌ی اول قیاس اقترانی معتبری سالبه‌ی جزئی باشد، قطعاً این قیاس شکل دوم بوده و مقدمه‌ی دوم آن موجه‌ی کلیه می‌باشد. بر این اساس گزینه‌ی «۳» صحیح می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: با قضیه‌ی این گزینه قیاس اقترانی شکل اول به‌دست می‌آید که شرط ۳ را ندارد. لذا نامعتبر است.

گزینه‌ی «۲»: با قضیه‌ی این گزینه قیاس اقترانی شکل دوم به‌دست می‌آید که شرط ۳ را ندارد. لذا نامعتبر است.

گزینه‌ی «۴»: قضیه‌ی این گزینه، سالبه می‌باشد و با دو مقدمه‌ی سالبه نمی‌توان قیاس معتبر تشکیل داد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. زمانی یک مقدمه دارای موضوع و محمول با علامت مثبت است که «سالبه‌ی کلیه» باشد.

از آنجایی که شرط اول اعتبار قیاس اقترانی این است که دو مقدمه نباید سالبه باشند، بنابراین مقدمه‌ی اول حتماً باید موجه باشد، پس علامت محمول مقدمه‌ی اول منفی است. از آنجایی که یکی از مقدمه‌ها موجه و دیگری سالبه است.

پس حتماً نتیجه نیز سالبه است. یعنی محمول آن علامت مثبت دارد و براساس شرط سوم اعتبار قیاس، باید همان

علامتی را داشته باشد که در مقدمه (دوم) آمده است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. شرط سوم معتبر بودن قیاس: اگر اجزاء نتیجه علامت + داشته باشند باید در مقدمات هم

علامت + باشند. اگر اجزاء نتیجه علامت - داشتند، این شرط بررسی نمی‌شود. (حذف می‌شود.) و با داشتن شرط ۱ و ۲

قیاس معتبر خواهد بود.

در گزینه ۲ مقدمات می‌توانند شکل ۳ قیاس اقترانی را شکل دهند که نتیجه آن جزئی است و اجزاء نتیجه هر دو منفی

می‌باشند لذا شرط ۳ حذف می‌شود.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

هرگاه یکی از مقدمات قیاس سالبه باشد، طبق قانون نتیجه‌ی قیاس، نتیجه نیز سالبه خواهد بود.

اگر موضوع یا محمول در نتیجه علامت منفی داشته باشد، آن را بررسی می‌کنیم، اما این بدان معنا نیست که علامت

منفی موضوع یا محمول نتیجه در مقدمات غیر منفی باشد. (رد گزینه‌ی ۱)

مقدمات یک قیاس اقترانی حمله از قضایای محصوره تشکیل می‌شود و از قضایای شخصی استفاده نمی‌شود. (رد

گزینه‌ی ۳)

حد وسط حداقل در یکی از مقدمات دارای علامت مثبت باشد. (رد گزینه‌ی ۴)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

در حالتی که سور یک مقدمه کلی و سور مقدمه‌ی دیگر جزئی باشد، سور نتیجه جزئی می‌شود.

نکته: دامنه‌ی مصادیق موضوع در قضایایی که سور جزئی دارند، منفی بوده و برای سور کلی نیز علامت موضوع مثبت است. در مورد قضایایی که موضوع یک مفهوم جزئی بوده و قضیه شخصی می‌باشد، علامت موضوع همواره مثبت است. بعضی پرنده‌ها سفید نیستند.
(بعضی: سور جزئی، پرنده‌ها: موضوع)
سینا نقاش است.
(سینا: موضوع و یک مفهوم جزئی)

در شکل اول قیاس حد وسط در مقدمه‌ی اول در جایگاه محمول و در مقدمه‌ی دوم در جایگاه موضوع است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در استدلال «بعضی الف ب است / هیچ ج ب نیست» — «بعضی الف ج نیست» قانون نتیجه‌ی قیاس اقترانی و سه شرط اعتبار آن رعایت شده است، پس صورت معتبری دارد. بررسی گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: حد وسط در هر دو مقدمه دارای علامت منفی است.

گزینه ۳: هر دو مقدمه سالبه اند.

گزینه ۴: در نتیجه ج دارای علامت مثبت است، در حالی که ج در مقدمه دوم دارای علامت منفی است و مطابقت ندارند.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مبنای تقسیم‌بندی قضیای شرطی به متصل و منفصل، نوع مشروط بودن حکم (متصل بودن یا منفصل بودن آن) است.
نکته: برای تشخیص قضیه‌ی متصل باید به معنای «اگر» توجه کنیم، نه لفظ آن.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فقط در شکل دوم قیاس اقترانی در صورت معتبر بودن محمول نتیجه حتماً دارای علامت مثبت است. چون حد وسط در هر دو مقدمه محمول واقع می‌شود بنابراین برای معتبر بودن باید حدوسط در یکی از مقدمات علامت مثبت داشته باشد، یعنی آن مقدمه باید سالبه باشد می‌دانیم اگر یکی از مقدمات سالبه باشد نتیجه نیز سالبه خواهد بود پس محمول حتماً علامت مثبت خواهد داشت، ولی موضوع می‌تواند علامت مثبت یا منفی داشته باشد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در استدلال قیاسی مقدمات، ضرورتاً نتیجه را در پی دارند و در استدلال استقرایی مقدمات، از نتیجه حمایت نسبی می‌کنند.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. مغالطه ذی استثنای قابل چشم‌پوشی در صورت رعایت نکردن قواعد تداخل رخ می‌دهد. در تداخل، کذب قضیه‌ی جزئی سبب کاذب شدن قضیه‌ی کلی می‌شود. اگر به کذب قضیه‌ی جزئی «بعضی الف ب است» علم داشته باشیم اما پافشاری کنیم که قضیه‌ی کلی «هر الف ب است» همچنان صادق است، دچار این مغالطه شده‌ایم.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر دو مقدمه سالبه نیستند.

حد وسط در دو مقدمه منفی نیست.

«ب» که در نتیجه + است، در مقدمه‌ی دوم نیز + است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. شرط اول برای نتیجه‌گیری از یک قیاس، «تکرار حد وسط» است و شرط اول برای اعتبار یک قیاس آن است که «هر دو مقدمه سالبه نباشد».

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. تشریح گزینه‌ها:

گزینه ۱: هیچ انسان معمولی (مصون از اشتباه) نیست.

گزینه ۲: روسیه (محکوم‌کننده فحاشی) است. (قضیه‌ی شخصی است، همچنین در صورت سؤال قضیه به شکل واضح دارای محمول و موضوع نیست و باید آن را تغییر داد.)

گزینه ۳: برخی کشورهای غربی (مجاز به سیگار کشیدن) نیستند.

گزینه ۴: کشور آمریکا (قادر به آرام کردن معترضان) نیست. (قضیه‌ی شخصی)

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. محمول نتیجه دارای علامت (+) است، اما در مقدمه‌ی دوم منفی می‌باشد.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در قیاس صورت سؤال و گزینه‌ی (۲)، حد وسط در مقدمه‌ی اول، محمول و در مقدمه‌ی دوم موضوع است، در نتیجه قیاس شکل اول است.

نکته: برای پیدا کردن شکل قیاس، نباید به ترتیب ظاهری مقدمات توجه کنید بلکه باید توجه داشته باشید مقدمه‌ای که موضوع نتیجه‌ی قیاس در آن حضور دارد، مقدمه‌ی اول و مقدمه‌ای که محمول نتیجه‌ی قیاس در آن قرار دارد، مقدمه‌ی دوم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) به نکته‌ای که گفتیم، توجه داشته باشید، ترتیب مقدمات در این گزینه برعکس است. مقدمه‌ای که موضوع نتیجه (حیوان) در آن قرار دارد، مقدمه‌ی اول و مقدمه‌ای که محمول نتیجه (شاعر) در آن قرار دارد، مقدمه‌ی دوم است. در نتیجه حد وسط در مقدمه‌ی اول موضوع و در مقدمه‌ی دوم محمول است که قیاس شکل چهارم است.

(۳) حد وسط در هر دو مقدمه موضوع است و قیاس شکل سوم است.

(۴) حد وسط در هر دو مقدمه محمول است و قیاس شکل دوم است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در قضایای شخصی موضوع علامت مثبت دارد. در قضایای سالبه هم محمول علامت مثبت دارد. پس قضیه شخصی سالبه گزینه دارای موضوع و محمول هم علامت است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

$$\text{میلیون تومان } ۳۰ = ۳ + ۱/۵ + ۴/۵ + ۵/۵ + ۷ + ۲/۵ + ۶ = \text{مجموع مخارج سالیانه}$$

$$\text{مجموع مخارج سالیانه - درآمد سالیانه} = \text{میزان پس انداز فرد}$$

$$\text{میلیون تومان } ۲۷ = ۵۷ - ۳۰ = \text{میزان پس انداز فرد}$$

$$\text{مقدار خمس} = ۲۷ \times \frac{۲۰}{۱۰۰} = ۵/۴$$

الف) هزینه فرصت حرکت از نقطه‌ی «الف» به نقطه‌ی «ب» میزان کالای A است که از فرد از خرید آن صرف‌نظر کرده است تا بتواند میزان بیشتری از کالای B را بخرد.

در نقطه‌ی «الف» ۳ واحد کالای A و در نقطه‌ی «ب» ۲ واحد کالای A خریداری می‌شود، بنابراین هزینه‌ی فرصت حرکت از نقطه‌ی «الف» به نقطه‌ی «ب»، ۱ واحد کالای A است ($3 - 2 = 1$) که از خرید آن صرف‌نظر شده است، اما در صورت سؤال ارزش هزینه‌ی فرصت به تومان خواسته شده است و نه براساس واحد یا تعداد کالایی که از خرید آن صرف‌نظر کرده‌ایم، در نتیجه خواهیم داشت:

= ارزش هزینه‌ی فرصت

ارزش هر واحد از کالایی که از خرید آن صرف‌نظر شده $\times$ تعداد (واحد) کالایی که از خرید آن صرف‌نظر شده

$$= (3 - 2) \times 10,000 = 10,000 \text{ تومان}$$

ب) هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان‌دهنده‌ی مقدار کالای A و B است که فرد می‌تواند بخرد.

در نقطه‌ی برخورد نمودار خط بودجه با محور عمودی فرد تمامی پول خود را به خرید کالای A اختصاص می‌دهد و می‌تواند حداکثر ۵ واحد از این کالا را خریداری کند و با توجه به اینکه قیمت هر واحد کالای A ، ۱۰,۰۰۰ تومان است، خواهیم داشت:

$$\text{تومان } 50,000 = (5 \times 10,000) + (0 \times 5,000) = \text{بودجه‌ی فرد}$$

هر نقطه بر روی نمودار خط بودجه، نشان‌دهنده‌ی مقدار کالای A و B است که فرد می‌تواند با بودجه‌ی مشخص ۵۰,۰۰۰ تومان بخرد، در نتیجه خواهیم داشت:

$$50,000 = (3 \times 10,000) + (x \times 5,000)$$

$$\Rightarrow 50,000 = 30,000 + (x \times 5,000) \Rightarrow 20,000 = x \times 5,000 \Rightarrow x = \frac{20,000}{5,000} = 4 \text{ واحد}$$

ج) با توجه به اینکه: ۱- میزان بودجه‌ی فرد برابر با ۵۰ هزار تومان است و ۲- قیمت هر واحد کالای B ، ۵,۰۰۰ تومان است، خواهیم داشت:

$$\text{میزان بودجه فرد} = \frac{\text{حداکثر کالای } B \text{ خریداری شده}}{\text{قیمت هر واحد کالای } B}$$

$$\Rightarrow \text{عدد } 10 = \frac{50,000}{5,000} = \text{حداکثر کالای } B \text{ خریداری شده}$$

اگر فرد تمامی بودجه‌ی خود را به خرید کالای B اختصاص دهد، حداکثر می‌تواند ۱۰ واحد از این کالا را خریداری کند.

الف) این فرد برای مخارج خدمات منزل (۰/۷۵ میلیون تومان) کمتر از سایر مخارج خود، هزینه کرده است.
(ب)

$$\text{میلیون تومان } ۳۱/۸۱ = ۱/۳۲ + ۰/۷۵ + ۶/۰۷ + ۳/۱۲ + ۶/۲۵ + ۳/۱۵ + ۵/۱۵ + ۶ = \text{مجموع مخارج سالانه فرد}$$

$$\text{درصد } ۱۹/۶۴ \approx \frac{۶/۲۵}{۳۱/۸۱} \times ۱۰۰ = \text{درصد مخارج سالانه ی صرف شده برای غذا و پوشاک}$$

(ج)

$$\begin{aligned} \text{میلیون تومان } ۳۱/۸۱ &= \text{مجموع مخارج سالانه ی فرد} \\ \text{میلیون تومان } ۳۷ &= \text{درآمد سالانه ی فرد} \\ \text{میلیون تومان } ۵/۱۹ &= ۳۷ - ۳۱/۸۱ = \text{پس انداز سالانه ی فرد} \end{aligned}$$

(د)

$$\text{درصد } ۸۵/۹۷ \approx \frac{۳۱/۸۱}{۳۷} \times ۱۰۰ = \frac{\text{مجموع مخارج سالانه ی فرد}}{\text{درآمد سالانه ی فرد}} \times ۱۰۰ = \text{میزان خرج از بودجه ی فرد}$$

الف) خمس در واقع همان مالیات اسلامی است. پرداخت خمس، موجب توزیع مجدد ثروت می شود و عدالت اقتصادی را در جامعه گسترش می دهد. همچنین کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند، از منابع خمس استفاده می کنند تا بتوانند ادامه ی حیات دهند.

ب) در برنامه ریزی های اقتصادی خود حتماً توجه داشته باشید که زمانی را به عنوان آغاز سال مالی تان در نظر بگیرید. البته به صورت طبیعی، سال مالی از همان روزی که اولین درآمدها را به دست آورده اید، شروع می شود.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. انواع هزینه در بودجه ریزی ماهیانه، شامل هزینه های ثابت و متغیر است.

در خرید مقایسه ای لازم است، عوامل مختلفی از قبیل تفاوت در ویژگی ها، اندازه ها، کیفیت محصول، هویت محصول، عملکرد آن، قیمت و خدمات پس از فروش و ... در نظر گرفته شود. انتخاب را به گونه ای انجام دهید که اقتصاد شما، خانواده و جامعه، بیشترین منفعت و کمترین هزینه را ببرد.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در جدول دوره های هزینه ها مواردی چون: ۱- نوع هزینه ۲- پیش بینی پذیر بودن یا نبودن آن ها ۳- ثابت یا متغیر بودن لحاظ می شود.

درآمد با کسر پس انداز:

$$\text{پس انداز} \quad \text{درآمد}$$

$$\text{تومان } ۱,۹۰۰,۰۰۰ = ۸۰۰,۰۰۰ - ۲,۷۰۰,۰۰۰$$

درآمد با کسر هزینه:

$$\text{تومان } ۱,۶۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰ - ۱,۹۰۰,۰۰۰$$

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): کمتر از بودجه خود خرج کرده است:

$$\text{خوراک} \quad \text{پوشاک}$$

$$\text{تومان } ۱,۴۰۰,۰۰۰ = ۴۰۰,۰۰۰ + ۱,۰۰۰,۰۰۰ = (۲ \times ۲۰۰,۰۰۰) + (۴ \times ۲۵۰,۰۰۰)$$

گزینه (۲): بیش‌تر از بودجه‌اش خرج کرده است:

$$\text{خوراک} \quad \text{پوشاک}$$

$$\text{تومان } ۲,۴۵۰,۰۰۰ = ۱,۲۰۰,۰۰۰ + ۱,۲۵۰,۰۰۰ = (۶ \times ۲۰۰,۰۰۰) + (۵ \times ۲۵۰,۰۰۰)$$

گزینه (۳): کل بودجه‌اش صرف خرید خوراک و پوشاک با اولویت در خرید پوشاک کرده است:

$$\text{خوراک} \quad \text{پوشاک}$$

$$\text{تومان } ۱,۶۰۰,۰۰۰ = ۶۰۰,۰۰۰ + ۱,۰۰۰,۰۰۰ = (۳ \times ۲۰۰,۰۰۰) + (۴ \times ۲۵۰,۰۰۰)$$

گزینه (۴): مطابق درآمد ماهانه منهای پس‌انداز و هزینه خرج کرده است:

$$\text{خوراک} \quad \text{پوشاک}$$

$$\text{تومان } ۲,۷۰۰,۰۰۰ = ۲,۲۰۰,۰۰۰ + ۵۰۰,۰۰۰ = (۱۱ \times ۲۰۰,۰۰۰) + (۲ \times ۲۵۰,۰۰۰)$$

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ۱۳۸

الف) نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم یا مضرند، مصداق بازداشتن است.

ب) اتلاف به معنای دور ریختن و هدر دادن منابع است. اما اسراف مفهومی عام‌تر از اتلاف دارد و بلااستفاده گذاشتن اموال، مصرف بیجا، مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی یا فراتر از توان مالی یا عدم اولویت در به کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی از جمله موارد اسراف است.

ج) دومین مرحله در خرید هوشمندانه این است که مشخص کنید که به چه میزان قرار است هزینه کنید.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه: ۱۳۹

- مشخص کردن منبع درآمد ماهیانه

- فهرست کردن هزینه‌های متغیر و ثابت

- مقایسه مجموع درآمدها و هزینه‌ها

- کم کردن مخارج غیرضروری (یا یادآوری فرصت‌های فراموش شده)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ۱۴۰

الف) رشد اقتصادی یک هدف مشترک است، زیرا کشور را قادر می‌سازد کالاها و خدمات بیشتری تولید کند و گام مؤثری برای تأمین نیازها و خواسته‌های شهروندان خود بردارد.

ب) دهک‌ها از کم‌درآمدترین به پردرآمدترین مرتب می‌شوند. در نتیجه دهک اول کم‌ترین میزان و دهک آخر (دهم) بیشترین میزان درآمد را دارد.

ج) گاهی محاسبه‌ی درآمدها ناممکن است، زیرا برخی افراد درآمدهای خود را به دروغ می‌گویند یا ... به همین دلیل به جای شکاف درآمدی، شکاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند.

د) خمس در واقع همان مالیات اسلامی است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر هزینه‌ها بیش‌تر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بودجه‌ها از دو بخش درآمدها و هزینه‌ها تشکیل می‌شوند. بررسی گزینه‌های دیگر: گزینه ۱: به طور کلی در اقتصاد زندگی، سه اتفاق مهم می‌افتد: دخل، حفظ و خرج! دخل یا کسب درآمد، شامل فعالیت‌هایی می‌شود که بیشتر افراد برای درآمدزایی و پول درآوردن انجام می‌دهند. خرج کردن، مربوط به حوزه برنامه‌ریزی مخارج و شیوه‌های مصرف است. حفظ و رشد درآمد، شامل فعالیت‌هایی نظیر پس‌انداز و سرمایه‌گذاری است. گزینه ۲: خمس و زکات دو واجب از واجبات مالی اسلام هستند. گزینه ۳: هر درآمدی که به دست می‌آوریم، اگر بعد از یک سال از مجموع مخارج ما زیاد بیاید، به همان میزان که زیاد آمده است، مشمول خمس قرار می‌گیرد؛ یعنی موظفیم که ۲۰ درصد آن را به عنوان سهم امام و سهم سادات به مرجع تقلید یا نماینده او بدهیم.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. الف) این فرد برای مخارج خدمات منزل کمتر از سایر مخارج خود، (۷۵/۰ میلیون تومان) هزینه کرده است.
$$\text{مجموع مخارج سالانه فرد (ب)} = ۶ + ۵/۱۵ + ۳/۱۵ + ۶/۲۵ + ۳/۱۲ + ۶/۰۷ + ۰/۷۵ + ۱/۳۲ = ۳۱/۸۱ \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{درصد مخارج سالانه صرف شده برای غذا و پوشاک} = \frac{۶/۲۵}{۳۱/۸۱ \times ۱۰۰} \approx ۱۹/۶۴$$

میلیون تومان $۳۱/۸۱ = \text{مجموع مخارج سالانه فرد (ج)}$

میلیون تومان $۳۷ = \text{درآمد سالانه فرد}$

میلیون تومان $۵/۱۹ = ۳۷ - ۳۱/۸۱ = \text{پس‌انداز سالانه فرد}$

$$\text{میزان خرج از بودجه فرد (به درصد) (د)} = \frac{\text{مجموع مخارج سالانه فرد}}{\text{درآمد سالانه فرد}} \times ۱۰۰$$

$$\Rightarrow \frac{۳۱/۸۱}{۳۷} \times ۱۰۰ \approx ۸۵/۹۷ \text{ درصد}$$

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

مراحل بودجه‌بندی عبارتند از:

۱) مشخص کردن درآمد

۲) فهرست کردن هزینه‌های متغیر و ثابت

۳) مقایسه‌ی درآمدها و هزینه‌ها

۴) اگر هزینه‌ها بیشتر بود، کاهش مخارج غیر ضروری و پیدا کردن راه‌هایی برای افزایش درآمد
خمس ۲۰٪ از اضافه درآمد سالانه است که باید به مرجع تقلید پرداخت.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

پرداخت خمس موجب توزیع مجدد ثروت و گسترش عدالت اقتصادی می‌شود. در برخی مواقع، ما بدون فکر و از روی احساسات آنی تصمیم به خرید می‌گیریم. در خرید مقایسه‌ای در مرحله‌ی اول باید به تعریف مسئله می‌پردازیم.

